

«Затверджую»

Директор ННІ ЛіСПГ

_____ П.І. Лакида

« ____ » _____ 2020 р.

ПРОГРАМА

навчальної практики з дисципліни «Лісова фітопатологія»

1. Мета практики

Навчальна практика з дисципліни «Лісова фітопатологія» є обов'язковим видом занять для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство» 2 (скорочений термін навчання) та 3 курсу. Метою навчальної практики з дисципліни є закріплення теоретичних знань, отриманих студентами при вивченні теоретичного курсу з лісової фітопатології, практичне застосування набутих знань у виробничих умовах, підготовка до самостійної роботи зі спеціальності.

2. Обсяг і організація роботи

Відповідно до навчального плану для виконання програми літньої практики з лісової фітопатології відводиться 18 годин. Практика триває три дні.

Програмою навчальної практики передбачено виконання наступних видів робіт і завдань:

- ознайомлення з видовим складом основних збудників хвороб у насадженнях різного віку, складу, походження, бонітету, повноти тощо;
- опрацювання методик лісопатологічних обстежень в цих насадженнях для з'ясування їх санітарного стану, особливостей прояву патологічних явищ за участю патогенних мікроорганізмів;
- проведення лісопатологічного обстеження молодих лісових культур з метою з'ясування поширеності найбільш шкочинних хвороб: опеньок осінній, сосновий вертун, щютте звичайне, борошніста роса тощо;
- лісопатологічне обстеження стиглих та перестійних насаджень з метою вивчення видового складу, поширеності та шкочинності дереворуйнівних грибів (комлевих та стовбурових), збудників некрозних, ракових, судинних хвороб тощо;
- збір і підготовка гербарних зразків, оформлення звіту, залік.

3. Методика проведення практики

3.1. Лісопатологічні обстеження

Роботи, які виконуються студентами в процесі літньої навчальної практики, проводяться у вигляді лісопатологічних обстежень. Кожен вид лісопатологічних обстежень включає три етапи робіт: підготовчі, польові і камеральні.

При підготовчих роботах необхідно ознайомитися з матеріалами лісовпорядкування, попереднього лісопатологічного обстеження, документів, які характеризують санітарний стан лісів і ефективність застосування заходів боротьби зі збудниками хвороб. Велике значення має і попереднє ознайомлення з природно-

історичними умовами господарства, типами лісу, особливостями метеорологічних умов попередніх років, зміною рівня ґрунтових вод, а також з технікою і якістю виконання лісогосподарських заходів.

Польові роботи здійснюються двома методами – рекогносцирувальним і детальним.

При рекогносцирувальних обстеженнях проводиться огляд уражених насаджень по ходових лініях. Для цього використовуються дороги, просіки, візири і для кожного таксаційного виділу встановлюється окомірний відсоток ураження дерев. Окрім ступеня ураження відзначається його характер (поодинокий, осередковий) розташування уражених дерев:

а) одиничне, коли уражені дерева зустрічаються в насадженні окремими екземплярами;

б) групове – при ураженні дерев групами від трьох до десяти екземплярів;

в) осередкове, коли уражених або всихаючих дерев більше десяти або усихання спостерігається на площі до 0,25 га;

г) суцільне, якщо усихання дерев охоплює площу більш 0,25 га.

Відзначається також видовий склад збудників хвороб, збираються гербарні зразки уражень і плодові тіла дереворуйнівних грибів.

Детальне обстеження супроводжується закладкою пробних площ з взяттям модельних дерев, іноді і розкопкою корневих систем. Усе це конкретизує матеріали рекогносцирувального обстеження, необхідні для розробки заходів боротьби.

Специфіка й особливості проведення польових робіт змінюються в залежності від об'єктів досліджень.

Камеральні роботи полягають в обробці зібраних польових матеріалів, визначенні площ і інтенсивності ураження, визначення видового складу збудників хвороб, обсягу робіт, складанні звіту про виконану роботу тощо. У звіті приводиться видовий склад збудників хвороб, вказуються фактори і причини, які спричинили ураження, а також пропонуються конкретні заходи по боротьбі зі збудниками хвороб та оздоровленню насаджень.

3.2. Підготовка і зберігання уражених зразків та плодових тіл дереворуйнівних грибів

Зібрані гербарні зразки уражень розправляють, перекладають папером і витримують до їх повного висихання. Плодові тіла дереворуйнівних грибів сушать на відкритому повітрі під навісом.

Гербарій та плодові тіла доповнюються етикетками і здаються викладачу разом зі звітом з навчальної практики.

4. Зміст проведення практики

4.1. Екскурсія. Загальне ознайомлення з видовим складом збудників хвороб у насадженнях різного віку, складу, походження, бонітету і повноти. Опрацювання методик проведення лісопатологічних обстежень в цих насадженнях для з'ясування видового складу, розповсюдження та шкодочинності збудників хвороб на окремих деревах та в насадженнях.

4.2. Проведення лісопатологічного обстеження молодих лісових культур з

метою з'ясування основних збудників хвороб, їх поширення та шкодочинності.

4.3. Обстеження стиглих та перестійних насаджень з метою з'ясування видового складу, розповсюдженості та шкодочинності збудників хвороб.

4.4. Збір і підготовка гербарних зразків уражень і плодових тіл дереворуйнівних грибів.

5. Об'єкти практики

Практика з лісової фітопатології проводиться на території ВП НУБіП України «Боярська ЛДС», адреса: 08150, Київська обл., м. Боярка, вул. Лісодослідна, 12.

6. Обладнання та інструменти

Лопати, ножі, сокири, мірні вилки, визначники.

7. Форма контролю – залік.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

проходження навчальної практики з дисципліни «Лісова фітопатологія»

№ п/п	Об'єкти практики	Дата, групи		
		2к., Зск.	3к., 1гр.	3к., 2 гр.
1.	Загальне ознайомлення з видовим складом основних збудників хвороб у насадженнях різного віку, складу, походження, бонітету, повноти тощо. Опрацювання методик лісопатологічних обстежень в цих насадженнях для з'ясування їх санітарного стану, особливостей прояву патологічних явищ за участю патогенних мікроорганізмів.	21.05	29.06	29.06
2.	Проведення лісопатологічного обстеження молодих лісових культур з метою з'ясування поширеності найбільш шкодочинних хвороб: опеньок осінній, сосновий вертун, щютте звичайне, борошніста роса.	22.05	30.06	30.06
3.	Лісопатологічне обстеження стиглих та перестійних насаджень з метою вивчення видового складу, поширеності та шкодочинності дереворуйнівних грибів (комлевих та стовбурових), збудників некрозних, ракових, судинних хвороб тощо.	23.05	01.07	01.07
4.	Збір гербарію. Оформлення звіту, залік.	23.05	01.07	01.07

9. Керівництво практикою

Керівництво практикою здійснює старший викладач Кульбанська І.М.

Затверджено на засіданні кафедри лісівництва протокол №15 від 14.04.2020 р.

Завідувач кафедри лісівництва, проф.

А.О. Бондар